

ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ І КАРАНТИН У ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Коваль А.О., Криський О.С., ¹Коваль В.А., Марченко М.В.

Національний фармацевтичний університет, Харків, Україна

¹Харківський національний медичний університет, Харків, Україна

kovalalla68@gmail.com

Вступ. У кінці 2019 року в Китаї з'явився новий тип коронавірусу COVID-19 [1], що викликав пандемію у всьому світі. Станом на березень 2021 року підтверджено понад 120 млн. випадків інфікування, причому вважається, що реальне число випадків набагато вище [2].

У березні 2020 року уряди країн по всьому світу звернулися до громадян з проханням самоізолюватись, щоб обмежити швидкість поширення вірусу і знизити навантаження на систему охорони здоров'я. Мільйони школярів і студентів були переведені на дистанційне навчання, більшість працівників перейшло на роботу з дому. На початку 2021 року більшість країн розпочали вакцинацію населення від SARS-CoV-2 (вірусу, що викликає COVID-19) і за перші три місяці було вакциновано понад 360 млн. осіб (із майже 7,8 млрд.) [3]. Однак, для створення колективного імунітету і реального стримування пандемії кількість вакцинованих недостатня [4].

Через карантин в Україні для запобігання поширенню COVID-19 населення починає відчувати паніку. МОЗ України наголошує, що "вірус паніки" страшніший від коронавірусної інфекції. Під час карантину варто подбати не тільки про фізичне здоров'я, але й про психічне [5]. Автори [6] приходять до висновку, що карантин може негативно впливати на психічне здоров'я і благополуччя людини, однак підкреслюють, що наслідки недотримання карантину будуть набагато гірші.

Мета. Застосування досвіду створення дистанційних курсів та навчання студентів дистанційної форми на кафедрі неорганічної та фізичної хімії Національного фармацевтичного університету (КНФХ НФаУ), для роботи під час карантину, що дозволяє ефективно розподіляти навантаження на викладача і студента і зберегти спокійний емоційний стан.

Результати і обговорення. На сьогоднішній день всі учасники освітнього процесу змушені оптимізувати свою роботу через мережу Internet. Не стали винятком студенти і викладачі КНФХ НФаУ. Ситуація, з якою ми всі зараз зіткнулися, неординарна, і важливо розуміти, що у багатьох виникають різного роду труднощі (методичні, технічні та організаційні) при масовому і повному переході на онлайн-навчання: підготовка навчальних матеріалів для дистанційної роботи (враховуючи всю специфіку предмету), перемикавання себе зі звичного «домашнього» режиму в «робочий» (багато хто сприймають дім як місце відпочинку, де можна нічого не робити); обладнання повноцінного навчального/робочого місця (особливо, коли в одній квартирі можуть збиратися і батьки, і діти, і домашні тварини, і дуже важко залишитися одному і не звертати уваги на те, що відбувається навколо, бути залученим до слухання лекцій і виконання домашніх завдань); людині, що любить спілкування і присутність інших людей поруч, буде

не вистачати звичної атмосфери, отже, їй може бути складніше слухати викладача в онлайн-форматі і засвоювати матеріал.

Чим швидше вдасться зрозуміти, що на невизначений період часу поточна ситуація – єдино можлива реальність, тим краще. Реальність змінилася, і необхідно затратити час і сили на пошуки способів повноцінного існування вже в рамках нової реальності. Римський імператор, філософ Марк Аврелій Антоній радив: «якщо не можеш змінити обставини, зміни своє ставлення до них» [7]. Ми рекомендуємо студентам і викладачам знайти переваги дистанційного навчання: можливість заощадити час на дорогу; можливість багаторазово подивитися лекції та лабораторні роботи в запису, що збільшує шанси досягти повного проходження навчального матеріалу; можливість самому планувати режим роботи і навчання, в якийсь момент поставити те, що відбувається на паузу, відпочити і приступити до продовження вивчення матеріалу або роботи після відновлення сил; можливість підтримувати зв'язок з одногрупниками і викладачами, обговорювати завдання, задавати питання, ділитися труднощами, що виникають і шляхами їх подолання.

Загальна і неорганічна хімія – фундаментальна дисципліна у фармацевтичній освіті, базова для вивчення блоку хімічних курсів і освоєння спеціальних предметів. На КНФХ НФаУ з 2012 року ведеться робота над створенням і удосконаленням універсального програмно-методичного комплексу з використанням активних методичних програмних засобів для всього курсу загальної та неорганічної хімії [8, 9]. Система базується на платформі MOODLE, налаштованій на роботу з будь-яким браузером [10] і містить два модулі: «Загальна хімія» та «Неорганічна хімія», кожен з яких складається з окремих тем, логічно пов'язаних між собою, відповідно до робочої програми. Даний комплекс вигідно відрізняється від традиційних посібників універсальністю і може бути використаний студентами всіх форм навчання на різних етапах вивчення дисципліни. Важливою перевагою є поєднання в кожній темі різноманітних видів навчальної активності студентів: ознайомлення з теорією і конкретними прикладами її використання для вирішення практичних завдань, виконання віртуальних лабораторних дослідів, повторення і закріплення пройденого матеріалу шляхом виконання тестів, ланцюжків хімічних перетворень і вирішення розрахункових завдань. Теоретичний матеріал кожної теми викладено у вигляді аудіографічної лекції з анімаційно-послідовною подачею матеріалу і використанням об'єктів візуалізації (ілюстративного матеріалу і відеофайлів). Практична частина передбачає виконання віртуальних лабораторних дослідів, що сприяє закріпленню теоретичних положень. Після візуального вивчення процесу студент оформляє лабораторний журнал, записуючи свої спостереження для кожного досвіду, рівняння відповідних реакцій і робить висновки. У блок контрольних індивідуальних завдань включені також контрольні питання по темі і тести для самопідготовки (дозволяють дізнатися правильну відповідь) і самоконтролю (повідомляють тільки кількість правильних відповідей). Основним видом інформаційного ресурсу стають активні методичні програмні засоби.

Зв'язок з викладачем підтримується в офлайн (через форум консультацій, в якому кожен студент може задати своє питання і одержати відповідь від

викладача або інших студентів) і онлайн (за допомогою спілкування з групою в форматі відеоконференції з використанням платформи ZOOM, відповідно до розкладу) режимах. Останнє особливо важливо, оскільки жодні навчальні матеріали (навіть найкращі!) не замінять живого спілкування з викладачем (нехай і по відеозв'язку) і одногрупниками.

Електронний програмно-методичний комплекс з використанням MOODLE (для роботи в офлайн режимі) у поєднанні парі із ZOOM [11] («візуальний контакт») дозволяє індивідуалізувати процес навчання і контролю, даючи можливість кожному працювати у зручний час і в зручному темпі, самостійно визначаючи порядок і вид роботи; збільшити мотивацію студентів; підняти їх самооцінку; створити комфортне середовище навчання, що в результаті допоможе зберегти спокійний емоційний стан в умовах карантину.

Висновки. Викладачі КНФХ НФаУ в режимі віддаленої роботи забезпечують повноцінний освітній процес для студентів, освоюючи разом з ними нові технології і онлайн платформи – це відмінний ґрунт для прояву креативності всіх учасників освітнього процесу, коли спільне бажання одержувати якісні знання дозволяє швидко і вправно перебудуватися на нові умови навчання.

Література

1. Nicholas J. Beeching, Tom E. Fletcher, Robert Fowler. COVID-19. BMJ Best Practices. BMJ Publishing Group (17.02.2020).
2. <https://covid19.who.int/>
3. <https://ourworldindata.org/covid-vaccinations>
4. <https://www.who.int/news-room/q-a-detail/herd-immunity-lockdowns-and-covid-19>
5. <https://nus.org.ua/articles/yak-vchytelyam-govoryty-z-uchnyamy-pro-koronavirus-praktychni-porady/>.
6. Brooks, S.K., Webster, R.K., Smith, L.E., Woodland, L., Wessely, S., Greenberg, N., & Rubin, G.J. (2020). The Psychological Impact of Quarantine and How To Reduce It: Rapid Review of the Evidence. *The Lancet*, 395:10227, 912-920. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(20\)30460-8](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(20)30460-8)
7. http://www.epwr.ru/quotation/txt_53_4.php.
8. Левитин Е. Я., Рой И. Д., Крыськів О. С. Особенности методического обеспечения курса «Неорганическая химия» в системе дистанционного образования / Дистанційне навчання – старт із сьогодні в майбутнє: зб. наук.-метод. праць II Всеукраїнської конференції з міжнародною участю, 19 травня 2016 р. – Х.: ХНУ імені В. Н.Каразіна, 2016. – С. 204 – 206.
9. Чан Т. М., Коваль А. О., Криськів О. С., Антоненко О. В. Технології модерзації як соціальна складова у викладанні дистанційного курсу «Загальна та неорганічна хімія» / Proceedings of the XI International Scientific and Practical Conference “Social and Economic Aspects of Education in Modern Society”, Vol.2, March 22, 2019, Warsaw, Poland. – RS Global Sp. z O.O. – 2019, P. 66-70.
10. <https://moodle.org/>.
11. Maldow, David S., Esq. (2013-01-27). Zoom’s Full Featured UME Videoconferencing Platform Exceeds Expectations. Telepresence Options.